

uznać za osiągnięcie kilku polskich uczelni, które miały odwagę przyjąć niesłyszących studentów. Wśród tych uczelni szczególną rolę odegrał Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, w którym opiekę nad tą grupą studentów sprawuje Centrum Edukacji Niesłyszących i Słabosłyszących. Uniwersytet ten był też pierwszą polską uczelnią wyższą, w której do programu kształcenia studentów pedagogiki został wprowadzony naturalny język migowy używany przez głuchych w Polsce (zwany polskim językiem migowym).

PAULINA LEWANDOWSKA
Katedra Pedagogiki Specjalnej KUL

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA KOŁA STUDENTÓW NIESŁYSZĄCYCH I SŁABOSŁYSZĄCYCH „SURDUS LOQUENS” W LATACH 2012-2013

Koło Naukowe Studentów Niesłyszących i Słabosłyszących „Surdus Loquens” działające przy Centrum Edukacji Niesłyszących i Słabosłyszących oraz przy Katedrze Pedagogiki Specjalnej KUL rozpoczęło działalność w roku akademickim 2008/2009. Kuratorem koła jest dr Aleksandra Borowicz. Założono je, by zebrać osoby z uszkodzeniem słuchu i ich przyjaciół zainteresowanych tą tematyką. Podczas spotkań są prowadzone dyskusje o problemach dotyczących osoby słabosłyszącej i niesłyszącej oraz przygotowywane są wspólne działania o charakterze samokształceniowym i integracyjnym.

Ważnym elementem działalności Koła jest współpraca międzynarodowa. Została ona zainspirowana przez dr Ewę Domagałę-Zyśk. W ostatnich latach niesłyszący i słabosłyszący studenci KUL mieli okazję spotkać się i wymienić doświadczeniami ze studentami z wadą słuchu z Uniwersytetu Masaryka w Brnie, uczestniczyć w międzynarodowych konferencjach w Brnie – Czechy (2011, 2013) i Linzu – Austria (2012) oraz włączyć się w prace European Federation of Hard Of Hearing i International Federation of Hard of Hearing Young People. Niektóre z tych wydarzeń zostaną tu szczegółowo omówione.

W dniach 22-26 października 2012 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II odbyły się prowadzone w języku angielskim warsztaty „Język angielski jako narzędzie komunikacji międzynarodowej”. Uczestniczyło w nich 22 studentów

z uszkodzeniami słuchu z trzech uniwersytetów: Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz Uniwersytetu Masaryka w Brnie.

Parę tygodni przed warsztatami rozpoczęto mailową korespondencję ze wszystkimi uczestnikami, którzy mieli możliwość przedstawienia się i zaprezentowania swoich zdjęć oraz podania informacji o sobie w specjalnie utworzonej grupie dyskusyjnej. Dnia 22 października spotkanie rozpoczęło się przedstawieniem nas – uczestników i miast, z których przybyliśmy. Zostaliśmy wtajemniczeni w niuanse angielskich fonogestów (*Cued Speech*). Prowadząca zajęcia mgr Anna Podlewska poinformowała nas, w jaki sposób mogą być one pomocne w nauce języka obcego osobie z problemami w słyszeniu. Po południu rozpoczęliśmy zwiedzanie Lublina poprzez grę miejską. Grupy miały zdobyć jak najwięcej informacji o Lublinie. Zwycięska grupa otrzymała symboliczny prezent.

Następnego dnia najważniejszym i najbardziej emocjonującym wydarzeniem była wizyta w nazistowskim obozie koncentracyjnym na Majdanku, zwiedzanie baraków i wysłuchanie opowieści o codziennym życiu więźniów. Po południu odbyło się spotkanie z prof. Bogusławem Markiem, Rzecznikiem Rektora KUL ds. Studentów Niepełnosprawnych. Profesor Marek kieruje Katedrą Tyfłodydaktyki Języka Angielskiego i angażuje się szczególnie w nauczanie niewidomych dzieci i młodzieży.

Specjalnym prezentem dla naszych czeskich przyjaciół był wyjazd 24 października do stolicy. Podczas całonocnej wycieczki zwiedziliśmy najważniejsze i charakterystyczne dla Warszawy miejsca. Następnego dnia uczestniczyliśmy w konferencji „Odpowiedzialność za edukację osób z uszkodzeniami słuchu”, a wieczorem grupa polsko-czeska spędziła czas na kręgielni, gdzie rozegraliśmy międzynarodowe zawody. Ostatni dzień warsztatów poświęciliśmy na naukę podstawowych zwrotów w języku chińskim, powtórzeniu gramatyki języka angielskiego oraz przypomnieniu podstaw angielskich fonogestów. Wieczór międzynarodowy był ostatnim punktem naszych warsztatów: degustowaliśmy polskie i czeskie specjały.

Każdego dnia mieliśmy styczność z czeskim językiem migowym i symultanicznym przekazem tekstowym w języku angielskim, ponieważ w grupie czeskiej obecny był tłumacz czeskiego języka migowego oraz osoba zapewniająca usługę *speech-to-text reporting*, kiedy to każde wypowiedziane zdanie przez kogokolwiek w grupie było możliwe do odczytania na monitorze tabletu. Na pożegnanie czescy uczestnicy zaprosili studentów KUL na konferencję zatytułowaną „Universal Learning Design”, zaplanowaną na lipiec 2014 r.

Jednocześnie w dniach 25-27 października 2012 r. odbyła się dwudniowa konferencja „Odpowiedzialność za edukację osób z uszkodzeniami słuchu”, zorganizowana przez Katedrę Pedagogiki Specjalnej KUL oraz Polskie Stowarzyszenie Metody Fonogestów. Konferencję rozpoczęto mszą św. w Kościele Akademickim KUL, następnie ks. prof. dr hab. Stanisław Fel, dziekan Wydziału Nauk Społecznych, dokonał jej uroczystego otwarcia. Główne części konferencji zostały podzielone na poszczególne bloki: „Kształcenie uniwersyteckie i poradnictwo zawodowe dla młodzieży z uszkodzeniami słuchu”, „Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z uszkodzonym słuchem”, „Nauczanie języków obcych uczniów z uszkodzonym słuchem”, „Segregacja, integracja i inkluzja w kształceniu ucznia z uszkodzonym słuchem”, „Etyczne

aspekty doboru metod rehabilitacji i sposobów komunikowania się z niesłyszącymi”. Podczas konferencji wypowiedziało się wiele osób zajmujących się tematyką edukacji osób z uszkodzeniami słuchu z UJ w Krakowie, UP w Krakowie, UAM w Poznaniu, UMCS, UŁ, UPH w Siedlcach, APS w Warszawie oraz z KUL-u. Referat przedstawił także Paweł Kasprzak, członek naszego Koła. Bardzo ciekawą prelekcję wygłosiła Sidsel Munkebo Hansen z Danii (IFHOHYP). Omówiła problem włączania się studenta do środowiska uczelnianego z perspektywy osoby słabosłyszącej.

Innym wydarzeniem była III Międzynarodowa Konferencja „Universal Learning Design”, która odbyła się w dniach 11-15 lutego 2013 r. w Brnie. Wraz z dr Ewą Domagałą-Zyśk oraz z Karoliną Cieklińską byliśmy reprezentantami KUL-u i Koła „Surdus Loquens”. Uniwersytet Masaryka w Brnie (wraz z Centrum Wsparcia dla Studentów ze Specjalnymi Potrzebami – Teiresias) we współpracy z Uniwersytetem Johannesesa Keplera w Linz przedstawił bardzo bogaty program. Zaoferował oraz umożliwił spotkanie z ludźmi, którzy dzięki ich wieloletniemu zaangażowaniu w pomoc studentom ze specjalnymi potrzebami mogli podzielić się doświadczeniem i efektami swojej pracy. Po przyjeździe uczestników do hotelu International (miejsca konferencji) oraz ich rejestracji odbyło się powitalne przyjęcie. Władze Uniwersytetu Masaryka, założyciele Centrum Teiresias i honorowi goście uroczystie otworzyli konferencję. W tym czasie był dostępny szwedzki bufet, czeskie piwo oraz regionalne, południowomorawskie wino. Następnego ranka rozpoczęły się wykłady i dyskusje: prof. Arthura Karshmera z USA na temat koncepcji, celów i wdrożeń pomocy studentom ze specjalnymi potrzebami, pracowników Centrum Teiresias na temat *Hybrid Book* (jest to program, a dokładniej cyfrowy tekst zsynchronizowany np. z nagraniami audio dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności) oraz uczonych japońskich na temat *Breadboard Kit* dla osób z poważnymi problemami wzroku. Po prelekcjach zostaliśmy zaproszeni do Centrum Teiresias, by zobaczyć, jaką pomoc mogą otrzymać tam studenci. Mielśmy okazję zobaczyć sale przeznaczone do nauki języków obcych dla osób z problemami słuchu, książki pisane Braille’em dla osób niedowidzących. Na koniec niesłyszące studentki z kursu Drama Education for the Deaf (Janáček Academy of Music and Performing Arts) wystawiły przedstawienie, podczas którego swoim ciałem i znakami języka migowego przekazywały własne emocje oraz słowa leżącej w tle piosenki, (której oczywiście nie słyszały, a czuły ją poprzez wibracje).

Główne tematy przewodnie trzeciego dnia konferencji dotyczyły edukacji osób niewidomych oraz osób z dysleksją. Wskazywano na współczesne techniczne możliwości, dzięki którym można pomóc w życiu czy studiowaniu osobom z niepełnosprawnością. Wiele razy przewijały się w tym dniu takie słowa, jak *e-book*, *audio-book*, *video* czy *cyfrowy*.

Dzień 14 lutego był szczególnie ważny i ciekawy, ponieważ poświęcono go tematyce osób z problemami słuchu. Sekcję tę nazwano „Językowe kompetencje osób niesłyszących i słabosłyszących i rola języka migowego oraz tekstowego przekazu w szkolnictwie wyższym”. Rozpoczęto od przemowy dr. H-Dirksena Baumana z Uniwersytetu Gallaudeta w Waszyngtonie (który jest jedyną uczelnią wyższą otwartą dla osób niesłyszących i słabosłyszących, a wykłady są prowadzone przede wszystkim w Amerykańskim Języku Migowym – ASL). Podczas tego dnia zostały zaprezen-

wane urządzenia wspomagające uzyskiwanie 100% informacji przez osoby z problemami słuchu, tj. Velotype z Holandii, Polygraf z Teiresias oraz CART z USA (zapewniają one napisy w czasie rzeczywistym). Przedstawione zostały także doświadczenia związane z symultanicznym przekazem tekstowym. Na koniec przed międzynarodowym gronem słuchaczy wystąpiła dr Ewa Domagała-Zyśk z KUL-u. Zaprezentowała ona swoje badania i obserwacje, zawarte w referacie „Gotowość do komunikowania się w języku angielskim, jako języku obcym, wśród studentów niesłyszących i słabosłyszących”. Była to wnikliwa obserwacja studentów i ocena rezultatów warsztatów z października 2012 r.

Ostatniego dnia pobytu w Brnie organizatorzy zorganizowali wycieczkę do Villa Tugendhat, luksusowego domu jednorodzinnego, symbolu architektury modernistycznej, który został wpisany w 2001 r. na listę kulturalnego dziedzictwa UNESCO.

Przez te pięć dni byliśmy pod wrażeniem rozmachu oraz doskonałego przygotowania technicznego, jak i organizacyjnego konferencji. Każdy z uczestników miał możliwość skorzystania z wielu pomocy ułatwiających udział w konferencji, jak: polygraf, symultaniczny przekaz tekstowy, pętla indukcyjna czy tłumaczenie na język migowy (angielski i czeski).

Dla członków Koła ostatnim ważnym wydarzeniem o znaczeniu międzynarodowym było Coroczne Generalne Spotkanie AGM IFHOHYP – International Federation of Hard Of Hearing Young People. Międzynarodowa Federacja Młodzieży Słabosłyszącej jest pozarządową federacją, powstałą w latach sześćdziesiątych XX wieku i ma na celu zrzeszenie krajowych organizacji młodzieżowych dla słabosłyszących z całego świata. Spotkanie odbyło się w Sztokholmie w dniach 10-14 kwietnia 2013 r., KUL reprezentowany był przez Paulinę Lewandowską oraz Karolinę Cielkińską.

Pierwszego dnia odbyły się zebrania jedynie organizacyjne i integracyjne, podczas których mieliśmy okazję porozmawiać w wieloma dawnymi, jak i nowymi słabosłyszącymi przyjaciółmi z całego świata, m.in. z Włoch, Hiszpanii, Izraela, Czech, Rosji, Danii, Norwegii, Szwajcarii, Ugandy, Finlandii, Szwecji, Kanady, Turcji, Anglii.

W dniu następnym rozpoczęliśmy spotkania robocze. Podczas wspólnie spędzonych godzin skupiliśmy się na planowaniu przyszłych aktywności, które organizacja powinna przygotować. W grupach zastanawialiśmy się, w jaki sposób uzyskać finansowanie na dalsze działanie, następnie rozpisaliśmy strategię na lata 2014-2019. Po południu organizacja goszcząca, szwedzka Unga Hörselskadade, zaprosiła nas na zwiedzanie Sztokholmu. Było ciekawiej, dostaliśmy mapy z oznaczonymi najważniejszymi punktami, do których powinniśmy dotrzeć samodzielnie.

W kolejnym dniu spotkanie rozpoczęła jedna z uczestniczek, opowiadając o swoich przeżyciach, kiedy zaczęła tracić słuch. Wtedy to zdecydowała się na implant ślimakowy, by uratować resztki słuchowe. Mimo prób leczenia stała się osobą całkowicie głuchą i zaczęła używać języka migowego. Następne warsztaty dotyczyły budowania językowej tożsamości słabosłyszących oraz warunków *uczestnictwa przez dwujęzyczność*. Wieczorem zafundowano nam seans w drewnianej saunie. Dla odważniejszych w pobliżu było jezioro.

Ostatni dzień był kluczowym dniem zjazdu. Od rana do wieczora rozmawialiśmy i decydowaliśmy o organizacyjnych rzeczach związanych z IFHOHYP. Został wybrany nowy zarząd, kilku członków powtarza kadencję. Zajęto się szczegółowo budżetem oraz corocznym raportem, by pod koniec przedstawić program działań na lata 2014-2016 i zaplanować kolejne spotkania: AGM, Study Session i Summer Camp. Na koniec całego spotkania zorganizowano wieczór międzynarodowy: pokazano tradycyjne potrawy z każdego państwa, zaprezentowano narodowe tańce i zagrano w wiele międzynarodowych gier.

Dla członków Koła Studentów Nieśłyszących i Słabosłyszących „Surdus Loquens” każde z tych spotkań było niezwykle cennym doświadczeniem. Dzięki takim inicjatywom mamy okazję nauczyć się wielu nowych rzeczy i wiemy, jaki jest cel istnienia Koła. Przez to mamy szansę wykazania się na międzynarodowej arenie, rozmawiania o sytuacji osób z problemami słuchu w innych krajach, poznania wielu nowych i wspaniałych przyjaciół i przede wszystkim wykorzystania w praktyce naszych umiejętności językowych. Dopiero poprzez kontakt z ludźmi innych narodowości człowiek ma szansę na to, by pokazać swoje inne, poszerzone możliwości. Każda udana rozmowa w języku innym niż ojczysty powoduje, że coraz bardziej otwieramy się na kontakt z drugim człowiekiem i coraz mniej boimy się mówić. Kiedy się to udaje, możemy się czuć bardziej pewni siebie, wzrasta nasza samoocena, właśnie dzięki tej najważniejszej umiejętności: przekazania swoich myśli i intencji.